

едиција

џејни

**а
на
гр
е
м**

уредник

Ален Бешић

**Марјан
ЧАКАРЕВИЋ**

**повест
о телу**

...

Као када тонеш у сан: легао си, ноге су ти хладне; до малопре си радио, писао – телом, о телу – таласи крви су накривили базен нагоре, а од колена па ниже, и стопала, као да је радило упразно, у нултој брзини, и сада си легао, умотао се ћебетом и јорганом, али инерција траје, на први поглед ништа је не прекида, а онда, док склапаш у себи нове језичке слике, ковитлаш се просторима светлуцавим и тајанственим, које ћеш сутра ујутру, свакако изобличене, покушати да у тај исти језик уловиш, преведеш их на ову страну, отишао си, отишло је тело, и када те далеки звук, долутали мирис или руб понора који си у сну угледао – изненада тргне и пробудиш се, али само на трен, пре правог утањања у сан, скидања тела са себе, да се одмори, од тебе, схваташ ивицом свести да ниси више у врућици:

тело се није ни мрднуло, овде је где си га малопре оставио, одакле си запловио, само су сада стопала топла, крв се вратила доле, постигла равнотежу, и опет си ту:

цео.

Када се завеса раскрили, види се почетак лета: дани дебљају од светлости и шире се према бескрају, а ноћи, плавичасто-прозирне заводљиве копрене, крхке су и немоћне да зауставе њено надирање – провалу видеда, која ништа не оставља скривено.

Отвореност граница, лакоћа преображаја.

Лагана, прхка узбрдица предвечерја, висораван треперавог мрака, нагла, ружичаста стрмина праскозорја. Тиха померања, стрпљива раскривања, илузија ритма. Пространа сунчана поља, унапред и уназад.

У зонама затамњења град се смирује и мекша: фигуре се издужују, сенке разливају, призори накратко добијају ауру малених тајни.

У једној од тих ранолетњих сутонских сцена седиш на тераси и посматраш дворишни простор испред себе. Цео изгледа дохватљив, преуредив: као да би се прстима могла премештати деца, људи и животиње, клупе и бетонске стазе, дрвеће и жбуње, као да би се ноктом могле повући нове линије, као да јагодицама правити друкчији распоред на игралишту: померати голови и кош, измаћи према средишту тобоган и љуљашке, гурнути у угао справе за вежбање, као шапатам

уклонити наспрамна зграда и дахом отворити видик тамо доле према Булевару.

Посматраш децу и видиш да су сва заузета важним пословима: грозд девојчица на клупи гледа у телефоне коврцаве плавокосе и коментаришу то што су виделе; лутка је у углу школица и једна са кикама, што седи на клупи поред баке, изгледа као да се двоуми да ли да је узме; четворица дечака играју коцке на издвојеном и обележеном делу игралишта; троје путањама својих тротинета исцртавају кривуље целом површином дворишта; двојица старијих на кошаркашком делу играју један на један; дечачић, коме је у тај час лопта одлетела у жбуње, из корица привезаних за струк вади црвени пластични мач и одважно креће тамо да је тражи; један, још мањи, окреће, као волан, предњи точак изврнутих колица и пева своју песмицу; удесно, закривени жбуњем, најмлађи се ломатају у дрвеним кућицама, трче око вртешке, уче да ходају.

Око њих су родитељи и суседи. Гледају у своје телефоне, пуше, ћаскају. Пси јуре, премећу се, наскачу један на другог.

Ослушкујеш шкрипутави бруј града и гледаш како се пале светла у становима. С једног на други крај застакљене лође, у сенци платана, мине жена у грудњаку и ти помислиш да је у соби на кревету чека напети љубавник, а онда, између твоја два снажна дима, провири и глава девојчице, која, једва допирући уснама до ивице прозора, почне да издувава мехурове од сапунице. Две терасе испод, у твојој равни,

удесно, на самом боку зграде, на врху ормана у углу угледаш гуменог Пају Патка. Кроз фину сутонску прашину можеш да наслутиш његов заобљени, безгласни осмех, што те нагна да се и сам, стидљиво, као да се од некога кријеш, у себи осмехнеш. И док поглед ти наставља да лута као на вашару, са продавцима који као да су опседнути унутрашњим распоредом робе на својим тезгама а не хају баш много да ли ће ту ико макар нешто и купити, кроз неки прозор доплове уводни тактови познате песме, која те тргне. И знаш је, и заборавио си је, и сада чекаш рефрен. И када зачујеш: „She, she she she shine on“, помислиш: шта беше ово и колико векова ниси то чуо, али не можеш и даље да се сетиш ни наслова нити групе. И сада би ушао унутра да провериш на интернету о коме се ради, али нешто те задржава да је одслушаш до краја. Настављаш да певушиш, негде унутра се ипак утврди тај рефрен, знаш га, знаш да га знаш. Све то траје око три минута, колико све праве песме иначе трају, али ти одлепшаваш за то време: приједи те се сутлијаш са циметом, припије ти се лимунада од уличног продавца, заплива ти се, дају ти се голови, иде ти се на концерт. И онда, изнад игралишта прхне јато голубова, и ти покушаш да их пребројиш: двадесет један, двадесет два, двадесет три, двадесет четири, и застанеш, јер ти се причини да је ту негде био још један, облачић изнад зграде добије облик зечје њушке, нигде нема двадесет петог, иако си све уверенији да је био још један...

И тада замирући пурпур сутона као да затрепери, као да на сладуњав и патетичан начин одјекне и одмах

се расплине нека трома рима (попут: плава/мрава), лице ти помилује дашак топлот и у исти мах жалобног поветарца, а тај призор, и ти у њему, подсети те изненада на нешто, за шта ниси сигуран да ли си доживео или прочитао, да ли си описао или тек желео да опишеш, и, опет необјашњиво, као да нечији глас, налик на твој, зачујеш ту поред: дошапне ти да уђеш унутра и отвориш врата ормарића у дну радног стола у коме чуваш пролазне и заборављене ствари. Каже ти, убеђујеш се, да желиш да провериш да ли је унутра заостали рачун који треба хитно платити, иако се заправо ради о наредби, и спољашњој и унутрашњој, која, чини ти се, треба нешто да разреши.

Ормарић је довољно велики да у њега одлажеш све што је текуће, чија ће се судбина ускоро трајно решити, као и оно што више ничему не служи, али што исто тако, по чудном налогу унутрашње археологије, не можеш ни да бациш. Па ипак, ти предмети се са данима, месецима и годинама гомилају, и с времена на време принуђен си да се неких међу њима ослобађаш. И никада не знаш коју ћеш чуварну логику употребити, ако икакве логике у том послу има.

Прелиставаш старе свеске и бележнице са првим лирским покушајима; љубавна писма из основне школе; фотографије настале у необичним околностима које је тешко сврстати у било какав биографски поредак, у строго хронологију породичних и личних албума, а којих ипак нема довољно да би могле да саме за себе чине један споменар; трака за косу – поклон дечачке љубави; постер из *Темпа* на коме Манце

после постигнутог гола уклизав на коленима, са високо уздигнутим рукама; фармерице и на њима потпис твог некада омиљеног певача, кога си замолио да то учини после концерта, заливеденог тешком летњом провалом облака; увеличана насловна страна албума *Nevermind*; и још читава гомилица предметића-путоказа за сећања, и међу њима твој први касетофон и неколико трака. Једну лако препознајеш, са хитовима из детињства, које си прво обожавао, после ниси могао да их смислиш, а онда касније схватио да је реч о слушљивој поп музици; на другој је позни албум Бијелог дугмета, заједно са неколико хитова са других албума; и трећа, чију налепницу препознајеш, али ниси сигуран шта је све на њој. И пушташ управо њу, можда пре да провериш да ли касетофон уопште ради него што те у том тренутку заиста занима шта је наснимљено; схваташ да старо сокоћало брекће, да точкићи завијају – и тај те шкргут механизма врати негде, мада ниси сигуран где – али да глава ипак производи звук. Сетивши се старог упутства за технолошку самопомоћ, стављаш на лоптицу вате мало алкохола и бришеш главу по којој се наталожила и стврднула прашина, и онда пушташ поново, оживљавајући у себи давну илузију да ће сада радити боље. На трен чак, кад некадашња тишина запукцета, ти збиља поверујеш да је звук те празнине сада чистији, а онда зачујеш прво ујаков глас који каже: „Хајде! Сад почни“, а онда и себе: „Сад?

Ми смо мали пионири,
Из гаћа нам нешто вири.

Да л' је кита ил' је миш?

Дођи, Ксенија, да ви-дишиш.“

И онда уследи провала породичног смеха, и ти препознајеш на тој радосној хрпи очев керећи кез, краткотрзајан и некако скупоцен, и мајчин распуштени, грлени грохот, и ујаково весело, тресоглаво церекане, и бакино цијукане, и дедин одмерени, клопаражући кикот, налик на воз који се чује негде у даљини, а који је само увод у кашаљ што ће уследити и самлети све звуке пред собом, и учини ти се, или заиста и зачујеш, како мирним и складним покретима уживаоца састругује пепео са обода кристалне пепељаре, и омиришеш и угледаш дуванску ауру око његове крупне, беле фигуре у углу породичне позорнице.

Талас споро наилази и прво осећаш трнце, који те грицкају по утроби, грудима и потколеницама, потом полако постају сврдла и притисак је све тврђи и болнији, а онда ти се на крају причини да у теби ради мноштво малих елекричних бушилица. Оне проврћују тело са унутрашње стране и почиње да те сврби, поткожни комарци не мирују и отоци се шире и бубре. Пушташ траку још једном, желећи да се решиш свраба – да га појачаш и завриштиш од бола или да га понављањем превладаш, да отупиш – и опет зачујеш и угледаш исту слику, али се појављују и нови детаљи: видиш како касетофон стоји на сточићу, у међувремену уклоњеном из куће и сећања, чији су витки, увијени ногари тада били стативе на трпезаријском игралишту, и намах спазиш себе како прецизним ударцима, из свих мртвих и немогућих углова собе,

шаљеш лопту иза леђа чувара мреже: кроз шуму ногу столица и стола за ручавање, па једва вирећи иза ормана, па са обода троседа и, што је посебно сложен подухват, стојећи онде на малом подном испупчењу у кухињи, између фрижидера и судопере.

И ево те сада опет ту, где унутрашњим погледом луташ и тражиш лопту. Глас те вратио тамо, дозивао те и ти си се одазвао, и сада покушаваш да уловиш лоптицу од тврдо сабијеног сунђера, омотаног шареном вештачком кожом, напуклом на два места; тражиш ту скочицу, која је у ко зна који закутак и ко зна када одскакутала, која се завукла да је више никада не пронађеш. И да више никада не можеш, као собни Манце, да тресеш мрежу коју је отац начинио од шуштаво-сјактавих врећица за кромпир – ваљда да би, када се затресе на собном светлу, по сваком твом постигнутом голу посула дашак завездане прашине великих утакмица – и причврстио провидним лепљивим тракама за ногаре стола. И не можеш више да са свога гласа састружеш талог тамних слојева себе, нити ћеш моћи више икада у невидљиви микрофон, са тремом – јер радиш важну ствар – да изрецитујеш пародију пионирске песмице и изрекнеш своју прву, шаљиву и наивну, па ипак недвосмислену, сексуалну понуду Ксенији.

И ево те одмах на њеној тераси, где желиш да победиш у игри „Монопол“, и славодобитно саопштаваш: „Један хотел на Азурној обали и два на Женевском тргу“;

а ако се издигнеш на прсте и провириш преко терасе, видећеш Марин улични киоск са пљескавицама, испред којег стојиш и с једва ухватљивом лењошћу у гласу поручујеш: „Једну обичну с урнебесом“,

а онда и главни школски улаз и део малог дворишта, где остављаш срце на терену ходника да први истрчиш и узвикнеш „Варга!“, и тако доделиш себи улогу центарфора на часу физичког, име које се најчешће изговара тих година на стадиону,

на који те одводе отац и ујак и ујаково друштво са факултета, и где заједно певате „црно-бели, цррно-бели,/ ма где били нааа табели“,

а када погледаш мало ближе, видиш себе први пут са друштвом на јужној трибини, како кликћеш „ово је титула,/ титула за Манцеа“,

видиш, у магновењу, лице, лица око стадиона, и не чујеш ни свој нити било чији глас у тој буци и журњави (с ким, против кога?),

видиш пиштоље у граду, крв на асфалту, повратника право са ратишта како припрема свој калашњиков на задњој платформи аутобуса на линији 83, чујеш како шапућеш другу: „Јеботе, овај ће све побити“,

видиш мрак, искључења струје, бензин у флашама, сећаш се гласне мржње према пензионерима, док се туку за хлеб и млеко,

сећаш се, после паузе од неколико година, јер више ниси имао желудац за сав тај неконтролисани бес, а и било те је страх, како ти стадион поново постаје важан, сећаш се песама које се певају, чујеш и себе да их певаш, против највећег зликовца који је ходао овом земљом,

сећаш се и своје песнице у ваздуху, испред Скупштине града, чујеш урлик, у који је стао цео твој дотадашњи живот,

и онда олакшања и велике среће, које си припит, које си пијан осетио када си се – мрмљајући у себи заумне реченице претходног дана „Готово је... Чачак је ослободио... отпор... Маки, Маки... жали се тати...“ – у праскзорје враћао кући Булеваром,

и сећаш се сунца које ти је тога јутра ишло у очи.

Пожелиш да предахнеш и излазиш на терасу. Отпијаш кафу, халапљиво-зависнички увлачиш неколико димова цигарете као последњу линију варљиве унутрашње одбране пред таласом који прети да потопи све твоје зиданице на песку, и тело сумрака се на трен покрива искричавом измаглицом.

Из обамрлости те истрже смех дечака – прскалица на игралишту. Кроз грање и лишће можеш само да пратиш обриси и сенке како се сударају у подножју крошње, али не можеш ни да наслутиш – у гипкости удова и муњевитости покрета, у проницљивости погледа и домишљатости одговора – светове који се ту рађају. Тада, тако нагонски да устукнеш, из радосне буке тамо доле – као метак излети лопта, направи лук преко целог дворишта, закопрца се у грању испред наспрамне зграде, и склизне у жбуње испод дрвета. Дечак отрчава ка њој и у двокораку смеха добади некое: „Ало! Ретарде!“

Подижеш поглед нагоре, али споро, тромо као да гледаш читавим телом и као да мораш, да би погледао, цео да се помераш, и тамо не тако далеко, са друге

стране реке, видиш облак у облику печурке, помало детињасто нацртане на узорно плавој позадини, њен пурпурни шешир, и како као да узлеће, и као да се у том узлету извија и жели да направи колут уназад.

Из оног истог прозора, који и даље не можеш да лоцираш, добар глас почиње да пева о сумраку и дечаку: „My body grows and grows“: увек те изнова огреје када зачујеш како расте тело и ту сеновиту светлост, како се прво ломи, „In the shadow boy meets man“, као дете и човек у дечаку, а потом како трепери, трепће попут сумрака, и све то на овим двома наглим кривинама вокала у рефрену, „Twilight, twilight.“ Пожелиш да ускочиш у тај прозор – када би само могао да га пронађеш!

Учини ти се да би ту ускочио право у оно топло вече и велику свирку у башти Клуба студената технике, на којој су сваки тон и сваки покрет на маленој, највећој бини на свету, када су игра сенки на сваком лицу и сваки поглед – имали нарочито значење, и када си свако од њих препознао, и у себи записао. И када си осетио, први пут истински, своје тело у мору других тела, у ритму који си са другим телима исписивао, и своје руке међу другим рукама, и свој глас, који се тих вечери пресвлачио, и можда баш те вечери напослетку пресвукао – као да си се намах осетио удобније и сигурније и слободније у себи, и унутра и у свом гласу: ти дубљи тоналитети нису те само чинили зрелијим него си са њима, на необјашњив начин, који ти је тада измицао, добијао и на времену, самоувереније си и дуже процењивао – али у том пресвлачењу,

остао је ипак онај најскриванији слој, који је то твоје тело сâмо, најистинитији ти у сваком тренутку, оно што јеси и што не можеш никаквим хируршким интервенцијама да промениш.

И када искрсне у теби она друга, прозачна ноћ, када си доживео да ти мала Николина, коју су сви у школи звали Џони, твоја најбоља другарица – тада си се правио да је то било неочекивано, да ништа ниси примећивао – исказе наклоност препуну обећања, тамо на огради преко пута Вуковог споменика, где си до јуче, са новцем сачуваним од ужине, гладњикав одлазио да купујеш стрипове, прво Загора и Мистер Ноа, а потом Алана Форда; и када се јавиш како се наоко супериорним, а заправо трапавим смехом склањаш од страха пред тим њеним речима и нагло примакнутим, понуђеним телом, и како се тај страх претвара у бег, у буку и џез, овде-онде покупљене фразе и глуматање лудила, почетке интелектуалисања и уметничарења – тада се први пут појавио други, тврђи и тамнији слој, који си одједном био неки други ти, даљи за целу једну истинску лаж. И онда су се молећивост и болећивост брзо, све оно поверење, и блискост, искричаво трење и треперење, пребрзо, за два-три месеца претвориле у ироничну-па-саркастичну дистанцираност, у прах и пепео, ниси имао снаге да изговориш да ниси желео то прекрхко, ситно, оштроугло тело, да ниси осетио никакву привлачност, и због тога што ниси смео то отворено да признаш својој до тада најбољој другарици, морао си да будеш неко други, желео си да звучиш грубо,

опоро и уморно од свега, да имаш четрдесет година и да те живот није мазио, а посебно си то желео после њеног појављивања с руком у руци с оним мршавим, падавичавим бруцошем са ликовне академије.

Ружичаста печурка се у међувремену расточила у бакарни водопад, који пред твојим очима даље тамни и плине, и постаје разливена мрља на телу сутона. Заслушан и загладан у песму о преображају, у светлуцање и таласање туђег гласа, на коме си плутао као да је твој, стижеш у Даблин пре четрдесет или сто двадесет година, и, чини ти се дуго, посматраш одозго покисле кровове града, као да пловиш непознатим морима, а онда луташ међу црвенкосим, јефтиним сиренама и једнооким, вечито припитим песницима и славним музичарима.

Пречуо си и све друге песме које је непознати саговорник пуштао – које, колико ли их је било? – и сада видиш да су дечаци изашли из сенке дрвета и полако почињу да се разилазе. Поделили су се у три групе: двојица иду у правцу Хаџи Рувимове и Томаша Јежа, четворица одлазе кроз пролаз према пијаци и Синђелићевој и Саве Ковачевића (они после два-три корака већ настављају са међусобним прозивкама и смехом), а онај са ђубастом косом, што је остао сам, враћа се у сенку дрвета и узима лопту, а онда нестаје у улазу поред твог.

Невидљива рука као да те голица, претреса и пушта музику за представу твог живота. Сутоном, који као да не пролази, шири се уводни риф у акварел о болести од града, а онда, трен или два касније, када гудало

пређе преко жице, у песму се заиста улази као у град, вијадуктом, или подвожњаком, или ауто-путем издалека: из једног правца у мрежу путева, одједном у безброј могућности; или као у ноћ, из сутона, брзим погледом у небо: „I'm crawling, I don't know where to or from/ The centre of things from where everything stems/ Is not where I belong.“

Чело се ознојило, али пре од унутрашње него спољашње прегрејаности, капи отиреш надланицом, и присећаш се, тим покретом, својих првих инвестирања у мачизам, када си знојницом, бришући пот, опонашао дугокосе певаче сладуњавог хеви метала и тенисере. И онда трчиш кроз повест својих младићских љубави: твоја необична банда у десетоминутној нискобуџетној верзији на отвореном јури од Студентског културног центра до Шиптарца, ти скачеш на клупу и кажеш: „Ја сам сада он, а ви сте моја публика“ – и почињеш да певаш: „Пријатељу, кочнице ти не раде баш све“; и видиш Магдин осмех, у који је тада могао да стане читав град; саксофон, који се као ваша застава вијори из клуба „Фар“ – рекао си, бацивши поглед унутра: „Људи, па ово је Дуле“, мислећи на саксофонисту бенда-у-распаду Плејбој, у кога су до пре неку годину биле заљубљене све девојке из школе, укључујући и саму тупприсутну Магду, и због кога су и долазиле у овај клуб, и дежурале по Шиптарцу, где је Дуле Плејбој шетао пса, изузимајући оне, ипак малобројне, које су биле у жалости због легендарног вождовачког криминалца Кнелета, а утеху тражиле на грудима подражавалаца његове брзопотезне уметности,

који су имали кратка имена и шишали се на опасно – а сада је на том месту продавница металног кухињског посуђа; видиш податно тело ноћи, плашт којим набујало зеленило дрвећа скрива небо, велепродавце на ободу пијаце како из камиона истоварују цакове купуса и кромпира, врећице шаргарепе, гајбице парадајза; монтажну кафаницу (одавно несталу са тог места) у којој си пола сата касније гласом пијаног разумника рекао конобарици, уморној од целоноћног бактања са таквима као ви: „Три очаја од нане, молим вас“; сећаш се да си тада прижељкивао да се догоди чудо и да уз његову помоћ снимиш све те призоре, маштао си о оку довољно великом да их обухвати, све одједном, тако насмејане, знао си баш тада да ћеш једном пожелети да поново прегледаш целу ту ноћ.

Срећан си и на часак прозрочан као да си од сна, мало црно-белог, а мало у боји – као да си пламен воштанице успео да пренесеш до тачке где постаје неупитно да си га збиља носио: твоји

гласови, усклици, муцања, одблесци, клецање колена, крцкање костију, пуцкетања, титраји, сенке, равнотеже, слике испод капака, закључана врата, дубока вода, огледала, светлуцање жиге –

донео си све довде, такав, осупнут, пресретнут домотужјем, или неком сличном глађу.

Суто се разливао по свему, топла плавичаста прашина је сипала увис, постајала уљаста и мастиљасто се пресијавала по свим покретима, по зеленом треперењу. И ти си тонуо нагоре, го, без иједне речи.

Тада, однекуд са доњих спратова, креће још једна ствар, коју си исто тако чуо ко зна колико пута, али коју такође не можеш, сав тако уљуљкан у софистицирани поп, одмах да препознаш. Она потпуно потапа ту разблуделу сету што јури за сопственим репом, а када зачујеш: „Знам за један град/ зове се Београд“ – ти инстинктивно знаш на коју терасу треба да спустиш поглед. На два-три квадратна метра, покривена правоугаоничићима пастелних керамичких плочица, распоређене су једна пластична столица, врећа за излежавање и дрвени сточић. Тераса је одозго са твог балкона сада заклоњена лишћем, које својим лелујањем сецка и измешта призор улево и удесно, нагоре и надоле. Летња лењост. Летњост. Тада, у прави час, баш на прелазу из строфе у рефрен, на терасу излази већ позната ти црнка с испегланом косом, у напетим, врелим, спаваћим гаћицама и са купаћим место грудњака, са лименком у једној и телефоном у другој руци, и почиње, изгубивши услед гласноће музике осећај, више да вришти него да пева: „Једном сам пробала/ те твоје усне од чемера.“ Али већ ту на четвртини рефрена престаје и почиње да разговара телефоном, онда га подиже као за селфи, настављајући да говори, а онда добацује, још гласније, некоме у стану: „Није! Лајковала си му фотку, не лажи!“ Потом се смеје, и даље разговарајући телефоном, диже руке, приказује се у реалном времену, њише се, то је у ствари дискотека у скривеној бетонској ували: „Мој Београде, загрли ме!“ Излази и плавуша, у краткој хаљини боје лимуна, маше

у телефон, завршавају рефрен заједно, па се сагиње да нешто узме са сточића и враћа се унутра.

Њихова дрска тела те намах узбуди, посматраш их с времена на време на тој тераси и не можеш да процениш да ли су студенткиње или средњошколке. Овај губитак осећаја те вишеструко узнемири: колико до јуче било је незамисливо да не знаш већ на први поглед да ли је девојка коју видиш средњошколка или студенткиња, а сада не само да то не можеш да процениш него схваташ да си на усавршавање ове бесмислене вештине – језик, држање, начини завођења – потрошио одређено време свог живота, а да од тога сада, а заправо ни тада, не само да ниси имао никакве користи него ти је тај привид производио штету, и то управо онда када ти се чинило да ти је највише од користи.

Пепео са врха цигарете падне ти на мајицу и ти напрасно изгубиш стрпљење: црна дама наставља да преде као недаровита и досадна мачка, њен глас гребе и дозива дивљу ноћ, кафану у којој се туга распиштољила, а страсти бесне и не могу да се утоле, само тама тела и жеља да се побегне далеко, а претходно спали све за собом и око себе, да се пресвуче кожа и раскрваре руке. Био си једном приморан да се повучеш и да прихватиш потпуну превласт тог музичког укуса, штавише: и сам си повремено одржавао хигијену самозаборава, разгоревао си свесно пакао у себи, специфичан алкохолни ситуационизам, неко те гурао, шапутао ти заводљиво, и ти си падао, догађало се да се стровалиш у мрки народњачки мрак – али оно са

чиме никако ниси могао да се помириш, оно што ниси могао да заборавиш је цела повест насиља и зла деведесетих година, која је протицала иза тих усана, груди и задњица, које су са сваким албумом све више расле, ниси могао да не видиш паклене кругове моћи који су били пратећи вокали, стајаћи хор ове и сличних химни подземљу – сама песма је у ствари старија од ових девојака – та повест коју си живео и која је млела немилице, која је ограничавала могућности и постављала препреке, ниси могао да се помириш да све оно што си гледао, што се заувек утиснуло не само у твој дух и твоју душу него и у твоје тело, да сада само треба климнути главом, слегнути раменима, бити достојанствен у поразу, опростити, пребрисати, утихнути – али зар је збиља могуће да је песма старија од ових девојака, а сећаш се добро када је почела да се врти по рођенданима.

Замахујеш рукама, као да се хваташ за сипку, пексовиту таму, као дете које покушава да се одржи на површини воде, подижеш се, отржеш тело са столице, препуне изненада израслих дрвених избочина и лепљивих иглица. Улазиш унутра, и тек после три-четири корака осећаш да си заиста ушао: као да се твој дом колебао, опирао и није желео да те одмах прими. А тачка савршене-јер-привремене равнотеже бивања и језика, протицања и простора, узимања и давања, досеже се тек када – чини ти се насумично, а заправо вођен јасним гласом – изабираш *Кућу сећања* у свом музичком каталогу:

са првим звуцима тајним оком назиреш светионик на еденској обали, јагодицама прстију напипаваш па хваташ светлосну врпцу, и твоја кућа постаје опет сва твоја: под стопалима осећаш податност хладног пода, удишеш јединствену ауру дома – зимзелен дах ораховине са воњем црвоточине, помешан с аромама кафе, нане, цимета, алеве паприке и других зачин, које обавија тежак и густ мирис масти, и сав зној, сузе од среће и од муке, и зраке, све што су тела годинама лучила, исијавала, распршивала по собама.

Једночасовни лет звуком кроз прошли век, баршунаста туга и узвишена лепота. Сићушни злодуч нагнао те и да одврнеш, пожелео си, колико год то било смешно, да надгласаш све оно што је долазило споља, и да изађеш на терасу на још једну цигарету и успут посматраш последице свог музичког напада.

Али ништа се није догодило:

три звучне реке текле су свака својим пољем и сретале се у заједничкој делти у дворишном простору.

Запиташ се да ли си успео да их надјачаш и уједно помишљаш да би могао да прошеташ, да одеш по цигарете и минералну воду, или да само ходаш по врелом бетону, пушиш и удишеш топао ваздух. И да одоздо, с игралишта, просудиш чија се музика најгласније чује.

Али док си се ти обуо и сишао, девојке са првог спрата су своју музику угасиле, а други приказ из *Куће сећања* се стапа с удвојеним рифом, којим почиње и потом даље мирно тече десетоминутна бајка о покретном неонском месецу, и оно: „I remember/

how the darkness doubled“ меша се са твојим гласом који изговара стихове младе песникиње, а које ти у ствари и не чујеш, али знаш да долазе управо на том месту: „За быстроту стремительных событий,/ За правду, за игру.../ – Послушайте!/ – Ещѐ меня любите/ За то, что я умру.“

Гледаш навише, сада већ са спласнулом знатижељом, да утврдиш ко је водио твоју душу кроз сумрак, па, наслутивши да је заправо реч о стану који је на истом спрату само два улаза даље, будеш задовољан, иако краткотрајно и помало реда ради. Толико пута си то већ осетио: сам излазак из дома, пуки чин закорачивања напоље, као да брише све оно што се претходно накупило у теби, и сви они гласови који беху твоји, у теби изнова оживљени – веровао си да си се заиста на трен утелотворио и био свако од њих: млада песникиња која тражи да је се воли јер је смртна, светлуцава сета у коју је ту песникињину жудњу оденуо композитор почетком новог века, дечак који дрхти у сумрак, младић-градска луталица, весео и збуњен, као и сви они призори које су ови дозвали у теби и који су пролетели предвечерјем – одједном су се као шарени мехурићи од сапунице распршили на врелом телу града: иступио си на позорницу и сада крећеш, смирен и чист, према морима Булеvara.

Доле је гужва, доле су светла, доле су неони и фанови, екрани и ватромет, доле су покрети и проклизавања, доле је град.

Препушташ се ноћи, погледом прелазиш са своје на супротну страну једносмерне, клаустрофобичне

улице с именом камиказе из Првог српског устанка, низ зелени тунел, поред зграде која ниче, како је од једном читав крај постао градилиште, а заправо следиш и даље удвојени снолики музички образац који је у међувремену у теби надвладао Марину и дивно доба, сустопице за близанцима рифа, песником и сенком, сличнима, искричавима, они одјекују низ зидове и звезде, ускачу кроз отворене прозоре, у стари па у нови кафић, онда хрпица апотека, откуд, питаш се, на ових тридесетак корака чак четири лекарнице, а нигде госпе, нигде мора, само Зегин, Срботрејд, Срботрејд, Зегин, обгрљена ватра, прави фармацеутски обрачун, па пекара, пише „обновљена 1903“, да ли су власници подржавали династију Карађорђевић, можда страдали под Обреновићима, шта то уопште данас значи, на дечјем програму излог пун лопти, где ће се оне откопљати, све то питаш се.

У сусрет ти долази раскрсница, студентски дом, а два-три корака касније и позориште и зграда општине, и омладина на клупама у полукружном средишту платоа. Смех и загрљаји, дугокосе, мршаве фигуре, гитара и глас који, када се на семафору упали црвено, чујеш како пева о кругу који је створио и у ветар расуо, и како ветар мисли и зна све што и њих двоје знају, и питаш се како се ова велика песма с временом толико излизала да је певају разновразни ОК, Dream и Тгорісо бендови на свадбама кад пређу на пола сата „забавног“. Али истовремено са ироничним осмехом, који у теби, и против твоје воље, изазива ова бесловесна летња патетика, ти се усхићујеш док чекаш да

пређеш улицу, ти шипарачки претрнеш када у тој уличној журци препознаш одјек исте оне радости коју си једном видео на насловници за Кроуове *Самце*: ту музику си знао напамет, а њоме и том насловницом гледао си и сам филм толико пута, иако си га гледао годинама касније, када је оно што си стварно видео постало од другоразредне важности у односу на оно што си претходно у музици и у себи гледао.

Ти измаштани *Самци* су те научили да је све у љубави и поверењу, присећаш се са сетом у часу када прелазиш Булевар код студентског дома и приметиш да се из распеване групе издваја девојка чврстих бутина, а за њом и младић са наочарама, у јпанкама, који застају на неколико корака од пешачког прелаза. И тада као да пролети бесни летњи антикаирос: девојка се окреће и лупа шамар младићу, њему спадају наочаре, песма престаје, она, не гледајући, са првим сузама, кроз црвено претрчава улицу, сви их посматрају, младић диже наочаре, девојка претрчава пред аутомобилом који одоздо излази на Булевар, и кочи, потписом гума повлачи црту, девојка пролеће тик поред тебе, пење се уз степенице, возач јој псује луду мајку, она застаје, гледа у њега, не види га, гледа у младића, гута сузе, он се бесан двоуми да ли да крене према њој, она му добаци: „Ћубре једно! Срам те било!“ , улази унутра, младић се двоуми још неколико тренутака, а онда се окреће и одлази на другу страну, ти гледаш у врата иза којих је нестала, па онда за младићем који већ одмиче навише Булеваром, песма је стала, гомилица стоји и још увек ишчекује, ти се

спушташ као да се искрадаш, као лопов, уличним завијутком поред дома, песма се још увек није наставила али види се комешање и чује се жагор. Скрећеш у парк иза дома, као да пожелиш да из супротног угла сагледаш малопређашњи приказ, мада, јасно, нема ничега да се види, али ти као да убеђујеш себе да би још једном да промислиш о свему, као да си пред некаквом важном и сложеном одлуком, а ниси.

Седаш на клупу, палиш цигарету, снажно увлачиш дим, и осетиш благу несвестицу, и да се све одједном некако збркало: Ксенија и дечак који лута сумраком, пионири, Марина, шамар, Макс и Еди, 1913. и 1990, Манце и црна удовица, Фар, Годар, И Ти и овај парк, у коме седиш и у коме си замишљао језерце са младим лабудовима и децу која их у топлим каснопролећним поподневима хране, а сећаш се и песме у којој су му крила закуцана за даску, памтиш и одсвиране апокалиптичне пејзаже метрополиса, могао би бити Њујорк или било која друга престоница греха на прелазу седамдесетих у осамдесете, град и у њему клуб, у клубу лабуд, у лабуду желудац, у желуцу прљавштина, змијолика бука, глава у облацима, у глави велико „не“, одолеваш, изувидаш се, бели саксофониста, растежеш отпор, или препливаш на ову страну океана па заиграш сулуду игру на острву, музиком, речима и телом, акробата се напреже, скаче у сваки од четири угла твоје собе, ту их нестајеш, печатима те удара, чекићима, бубњем и басом, то је друкчија, нова лепота бесмртне птице, ти си тај лењи лабуд, гуштер који се излежава, ухода са безброј очију, шеснаестогодишњи

Исус. Све се то покренуло, степениште се урушило под теретом гласова – твојих, али туђих; унутра, испод прага чујности, без тона, али јасних – неко их је, изговоривши их, све дозвоао, сакупио ту, ставио пред тебе и као да ти је рекао: ето, то си ти. Пао си у воду, запливао, на тебе се обрушио светлосни ковитлац, и сада покушаваш да дођеш до даха, да пронађеш обалу: видиш тек тачкицу која трепери, надаш се да је барем она преостала, плуташ ка њој, и ту си.

Ту си – тргнеш се – на клупи у парку, видиш, чујеш, миришеш, око тебе је град, жив: жамор у кафићима дуж Краљичине улице, три девојке у летњим хаљинама излазе из једног од њих, смејући се прелазе улицу и крећу стазом у твом правцу, момак у мајици духа са секиром, сјузив се низ калдрмисане степенике одозго из полутаме Булевара, пролети поред тебе, бруј светих мотора, цика дивљих гума, бела бука у свим даљинама, над водама, глас чувара скривен у небесима.

Гасиш догорелу цигарету, па одмах палиш нову, и удишеш све, све. Гледаш се и видиш како се, пробијајући се кроз крошње дрвореда са уличних светиљки и из радњи с друге стране улице, по теби сакупљају и разливају капи светлости и како својом игром просецају, синкопирају таласе таме, из којих израња твоје поноворођено тело, које ће запамтити све – оно што имаш, али што сада не помаже – пре него што све заборави и врати се међу тела. Излазиш из врта, на пешачком прелазу се осмехнеш девојци која стане поред тебе и, миг пре него што се застор спусти,

стигнеш да кажеш у себи: „Нека буде.“ И похрлиш у летњу гужву, у фарове, неоне, екране, упаљаче, свице, звезде, ка гласу – светлој тачки у ваздуху, која бди, и не дâ да буде ноћ.